Hledejte něco, co budete milovat

V roce 2005 přednesl Steve Jobs svůj **nejslavnější projev**. Burcoval promující studenty na Stanfordské univerzitě, aby se nenechali spoutat konvencemi a šli za svým snem

Je mi ctí být tady dnes s vámi – v den vaší promoce na jedné z nejlepších univerzit světa. Já sám jsem nikdy nepromoval, a abych pravdu řekl, dneska jsem se dostal k promoci nejblíž ve svém životě. Chtěl bych vám vyprávět tři příběhy ze svého života.

Příběh první – o tajence života

Život mi někdy připomíná dětskou tajenku, ve které spojujete tečky, až se před vámi najednou objeví obrázek.

Skončil jsem na Reed College po prvních šesti měsících, ale další zhruba rok a půl jsem na univerzitní půdě zůstal, než jsem opravdu odešel. Proč jsem vlastně se studiem praštil? Důvod je třeba hledat ještě v době, než jsem se narodil.

Má biologická matka byla mladá svobodná studentka, která se rozhodla, že mě dá k adopci. Zároveň si uvědomovala, že by si mě měli vzít rodiče s vysokoškolským vzděláním, takže pro mě bylo od začátku dané, že budu vyrůstat v rodině právníka a jeho ženy. Jenže v ten moment, kdy jsem spatřil světlo světa, se oni najednou rozhodli, že by raději vychovávali holčičku.

A tak se u mých rodičů, kteří byli na seznamu čekajících na dalším místě, rozezvonil uprostřed noci telefon a hlas na druhé straně jim říkal: „Máme tu nečekaně chlapečka, chcete ho?" A oni řekli: „Samozřejmě!" Moje biologická matka později zjistila, že moje mamka nikdy nevystudovala vysokou školu a že můj taťka nemá ani maturitu – odmítla podepsat adopční dohodu a ustoupila teprve o několik měsíců později, když jí rodiče slíbili, že jednoho dne na vysokou půjdu.

A tak jsem se o 17 let později zapsal. Ve své naivitě jsem si vybral ústav skoro stejně tak drahý jako Stanfordská univerzita a úspory mých manuálně pracujících rodičů polykalo školné.

V těch šesti měsících jsem však neviděl vůbec žádný smysl. Neměl jsem představu, co si se svým životem počít, natož abych věděl, jak mi s hledáním jeho smyslu pomůže vysoká škola. A zároveň jsem utrácel peníze, které naši spořili celý život! Proto jsem se rozhodl, že skončím, a doufal jsem, že to nějak dopadne. Bylo to docela divoké období, ale když se ohlédnu, udělal jsem tehdy jedno z nejlepších rozhodnutí ve svém životě.

Ve chvíli, kdy jsem se školou skončil, nemusel jsem už absolvovat předměty, které mě nezajímaly, a naopak jsem chodil na ty, které vypadaly zajímavě.

Nebylo to zdaleka všechno romantické, neměl jsem kolej, takže jsem spal u kamarádů na podlaze. Abych měl na jídlo, vracel jsem za pět centů prázdné lahve od coly. Každou neděli večer jsem se vydal 12 kilometrů přes celé město do chrámu Hare Krišna, abych se alespoň jednou týdně dobře najedl.

Miloval jsem to. A mnoho věcí, na které jsem narazil díky své zvědavosti a intuici, se později ukázalo

Jablko ze světla Čínští studenti zapalují u sídla Applu v kalifornském Cupertinu svíčky za Stevea Jobse. Foto: Isifa

být k nezaplacení. Dám vám jeden příklad.

Reed College v té době nabízela asi nejlepší kurzy kaligrafie v zemi. Po celém kampusu byl každý plakát, každý nápis krásně napsán rukou. Přihlásil jsem se na kurz kaligrafie, učil se o fontech, o lišícím se rozestupu mezi různými kombinacemi písmen, o tom, co dělá velkou tiskařinu velkou. Bylo to krásné, starobylé a umělecky tajemné, což věda neumí zachytit. A to mi přišlo fascinující.

Nic z toho nemělo původně naději, že by to nějak prakticky ovlivnilo můj život. Ale deset let poté, když jsme navrhovali první macintosh, se mi všechno vybavilo a my jsme to promítli do našeho macu.

Byl to první počítač s hezkým písmem, a kdybych se nikdy na tom kurzu nestavil, mac by ho nikdy neměl. Je pravděpodobné, že by je neměl žádný počítač, protože windows mac okopírovaly.

Na škole jsem nedokázal odhadnout, k čemu by to mohlo být dobré, ale když jsem se koukal zpět deset let poté, všechno bylo jasné. Při pohledu dopředu tečky života nespojíte, musíte věřit, že se nějakým způsobem pospojují samy – musíte věřit ve svou kuráž, v osud, karmu, v cokoliv. Takový přístup mě nikdy nezklamal.

Příběh druhý – o lásce a prohře

Měl jsem štěstí, že jsem velmi brzy našel práci, kterou jsem miloval. Woz (Steve Wozniak, spoluzakladatel Applu, pozn. red.) a já jsme začali s Applem v garáži mých rodičů, když mi bylo dvacet.

Tvrdě jsme pracovali a za deset let vyrostl Apple z dvou týpků v garáži v dvoumiliardovou společnost se čtyřmi tisícovkami zaměstnanců. Po devíti letech jsme do světa vypustili náš nejlepší výtvor – macintosh – a já jsem překročil třicítku. A pak mě vyhodili.

Jak je možné, že vyhodili zakladatele společnosti? Protože Apple neustále rostl, zaměstnali jsme někoho, o kom jsem si myslel, že má velký talent na to, aby společnost vedl spolu se mnou. První roky tomu skutečně tak bylo a všechno klapalo, pak se však naše představy o budoucnosti začaly rozcházet a nakonec jsme se pohádali. Když se to stalo, představenstvo se postavilo na jeho stranu a já jsem byl ve svých třiceti „vyhoštěn". Dílo celého mého dospělého života najednou zmizelo, a to bylo zničující.

Několik měsíců jsem vůbec nevěděl, co mám dál dělat. Cítil jsem, že jsem zklamal předchozí generace podnikatelů, že jsem nepřevzal štafetu v momentě, kdy mi ji podávali.

Můj pád sledovala široká veřejnost a celou dobu jsem chtěl ze Silicon Valley utéct. Postupně mi ale začalo docházet, že pořád miluji to, co jsem dělal, a že to nezměnil ani konec v Applu. Odmítli mě, ale já byl pořád zamilován.

A tak jsem se rozhodl začít od začátku. Tehdy jsem to tak samozřejmě nevnímal, ale vyhazov z Applu byl to nejlepší, co se mi mohlo stát. Tíhu úspěchu nahradila lehkost začátečnického bytí plného nejistoty.

Otevřelo se mi jedno z nejtvořivějších období mého života. Během následujících pěti let jsem rozjel firmy jménem NeXT a Pixar, zamiloval jsem se do úžasné dívky a nakonec jsem si ji vzal. Pixar vytvořil jako první na světě počítačově animovaný film Toy Story a nyní je nejúspěšnějším animačním studiem světa.

Při jednom z pozoruhodných historických přemetů Apple koupil NeXT a já jsem se vrátil. Na technologiích, které jsme v NeXT vyvinuli, nyní stojí úspěch celého Applu. A s Laurene máme skvělou rodinu.

Jsem si naprosto jistý, že nic z toho by se nestalo, kdyby mě z Applu nevyhodili. Byla to hořká pilulka, ale pacient ji podle všeho potřeboval. Někdy zkrátka dostanete od života pořádnou facku, ale kvůli tomu neztrácejte víru. Jsem přesvědčený, že jsem šel dál jenom díky tomu, že jsem miloval svou práci.

Nezapomeňte, že prací strávíte velkou část svého života. Jedinou cestou k tomu, abyste se cítili spokojení, je dělat to, o čem jste přesvědčeni, že je to velké a dává to smysl. Jestli jste takovou práci ještě nenašli, hledejte dál, neusazujte se. Jako u všech záležitostí srdce i tady platí – až ji najdete, poznáte to.

Příběh třetí – o smrti

Když mi bylo 17 let, narazil jsem na výrok: „Když budete žít každý den tak, jako by to byl váš poslední, jednoho dne budete mít pravdu." Od té doby, a už je to 33 let, se každé ráno ptám v zrcadle sám sebe: „Pokud by dnešek byl posledním dnem mého života, chtěl bych dělat to, co mám dneska v plánu?" A kdykoliv jsem si příliš mnoho rán po sobě odpověděl „Ne", věděl jsem, že musím něco změnit.

Zjištění, že brzy zemřu, bylo snad nejdůležitější věcí, která mi pomohla učinit v životě zásadní rozhodnutí. Všechno, tedy jakákoliv očekávání či pocit pýchy nebo naopak strach ze selhání a neúspěchu, jsou nicotnosti tváří v tvář smrti. Když stojíte před ní, zůstává jen to důležité. Před ní jste nahý, a proto není nic, co by vás mohlo zastavit, když naslouchá hlasu svého srdce.

Před rokem zjistili, že trpím rakovinou. Byl jsem v půl osmé ráno na vyšetření, jasně to ukazovalo tumor v oblasti slinivky břišní. Já vlastně ani nevěděl, co to ta slinivka je. Lékaři mi však sdělili, že jde s největší pravděpodobností o nevyléčitelný nádor a že budu na světě asi tak ještě tři až šest měsíců.

Můj doktor mi doporučil, abych se vrátil domů a udělal si pořádek ve věcech, což v lékařské hantýrce znamená, abych se připravil na smrt. Máte jen pár měsíců na to, abyste svým dětem vyprávěl o věcech, i když jste si dříve myslel, že na tohle budete mít deset let. Znamená to všechno doma doladit, aby to vaše rodina pak zvládla co nejjednodušeji. Prostě to znamená říct sbohem.

Později onoho dne mi ještě provedli sondu skrz hrdlo, žaludek a dál, až jehlou vytáhli pár buněk přímo z tumoru na slinivce. Byl jsem pod vlivem anestetik, ale moje žena, která tam seděla se mnou, mi pak vyprávěla, jak lékaři začali v jednu chvíli slzet. Zjistili, že trpím velmi vzácnou formou rakoviny slinivky, kterou lze odstranit operativním zákrokem. Operaci jsem podstoupil a nyní jsem v pořádku.

Tak blízko smrti jsem nikdy nebyl a doufám, že po dobu příštích několika dekád ani znovu nebudu. Smrt pro mě byla jen myšlenkovou konstrukcí, ale nyní už vím, o čem mluvím – a tak vám mohu s poněkud větší jistotou říct toto:

Nikdo nechce zemřít. Dokonce ani ti, kteří by se rádi dostali do nebe, nechtějí zemřít. A přesto je smrt cíl, který všichni sdílíme. Nikdo jí neuteče. A tak to má být, protože Smrt je velice pravděpodobně ten nejlepší vynález Života, je strůjcem jeho změny.

Vyklizení starého dělá místo novému. Právě teď jste vy to nové, ale jednoho dne, a nebude to tak dlouho trvat, se postupně stanete tím starým a uvolníte místo dalšímu novému. Promiňte, že jsem tak dramatický, ale je to prostě tak.

Váš čas je omezený, a proto ho neztrácejte tím, že budete žít život někoho jiného. Nenechte se uvěznit v dogmatu, kterým je život s výsledky myšlení jiných lidí. Nedejte si hlukem názorů jiných překřičet vlastní vnitřní hlas. A to nejdůležitější – mějte odvahu následovat své srdce a intuici. Ty již samy vědí, čím se chcete stát. Vše ostatní je podružné.

Když jsem byl mladý, biblí naší generace byl úžasný magazín Katalog celé planety (The Whole Earth Catalog). Vytvořil ji, svým typicky poetickým způsobem, chlapík jménem Stewart Brand nedaleko odsud v Menlo Parku. Končila šedesátá léta, bylo to dlouho před érou osobních počítačů a počítačovou sazbou, takže se všechno tvořilo pomocí psacích strojů, nůžek a polaroidu. Bylo to něco jako Google v brožované formě, pětatřicet let předtím, než se Google vůbec objevil.

Stewart a jeho tým vydali několik čísel Katalogu celé planety, a když už se jim zdálo, že se nemají kam rozvíjet, vydali poslední číslo. To bylo uprostřed sedmdesátých let a já byl tenkrát stejně starý jako vy.

Na zadní obálce posledního čísla byla fotografie typické venkovské silnice po ránu, takové, na které byste mohli stopovat, pokud jste dobrodružné povahy. Pod fotografií byla tato slova: „Zůstaň hladový. Zůstaň bláznivý." Bylo to poselství autorů na rozloučenou.

Zůstaň hladový. Zůstaň bláznivý. A já si vždy přál takový zůstat. Nyní to přeji vám.

Zůstaňte hladoví, zůstaňte bláznivý. Moc vám všem děkuji.

Redakčně kráceno

Video z projevu Stevea Jobse sledujte na www.idnes.cz/projev

INZERCE

Až se budou kroupy opičit po pingpongových míčcích, Vaše auto bude hrací stůl.
S povinným ručením NA100PRO oceníte živelní pojištění vozidla zdarma.

☎ 841 105 105
www.koop.cz
Nabídka platí pro osobní a užitková vozidla do hmotnosti 3,5 t.

Kooperativa
Vienna Insurance Group